

Ponašanje i dobrobit svinja

Prof. dr. sc. Zoran Luković

Doc. dr. sc. Dubravko Škorput

Ponašanje svinja

- **Osjetila**
- Vid – panoramski – oko 310° , binokularni 35° do 50°
- Raspoznavanje boja slabo (raspoznavanje plave i zelene)
- Dobro razvijena osjetila mirisa i sluha
- Tjelesni dodir – komunikacija i identifikacija
- Osjet opipa (rilo) vrlo važan – pronalaženje hrane i manipulacija predmetima

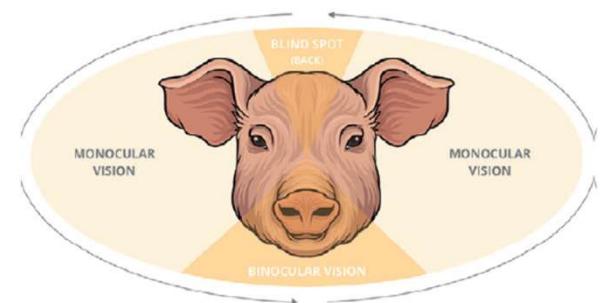
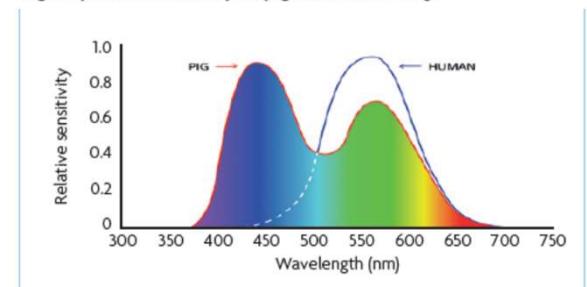

Fig 2. Spectral sensitivity of pig vs. human being.

Društveno ponašanje

- Izrazito društvene životinje
- U prirodi žive u krdima – rodbinski vezane ženke i mladunčad
- Veprovi – samotnjaci, a muški potomci se istjeruju iz krda u dobi 1 – 2 godine
- Razvoj društvene dominacije – vrlo rano – borba za sise
- Društvena hijerarhija ovisi o: dobi, spolu, tjelesnoj masi
- Mužjaci dominiraju nad ženkama
- Starije jedinke nad mlađima

- Mogućnost pojedinačnog raspoznavanja u skupinama do 30 jedinki
- Stvaranje odnosa prema čovjeku
- Pamćenje neugodnih iskustava – agresivno ponašanje
- Slabija proizvodna svojstva

Ponašanje pri kretanju, istraživanju i odmoru

- U prirodi šumske životinje
- Trup klinasti i mala visina – dobro kretanje kroz šiblje i uski prostor
- Mogu vrlo dobro plivati
- Za istraživanje okoliša – osjetilo mirisa (veći broj njušnih st. od pasa)
- Mogu nanjušiti čovjeka na udaljenosti od nekoliko stotina metara
- Pronalaženje tartufa
- Svinje na otvorenom aktivne 8 – 11 h dnevno
- 80% vremena u istraživanju i u potrazi za hranom
- Problem u intenzivnoj proizvodnji – nenormalna ponašanja

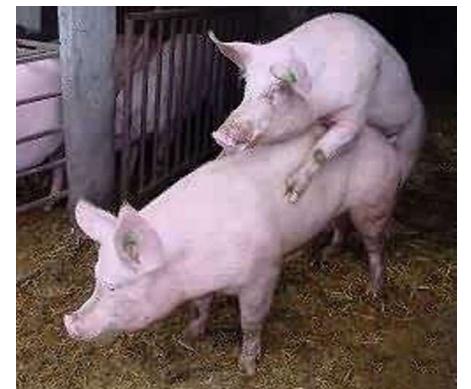

Spolno ponašanje

- Najveći reprodukcijski kapacitet od svih papkara
- Divlje svinje tjeraju se krajem godine
- Sinkronizacija estrusa unutar krda
- Prasenje tijekom ranog proljeća

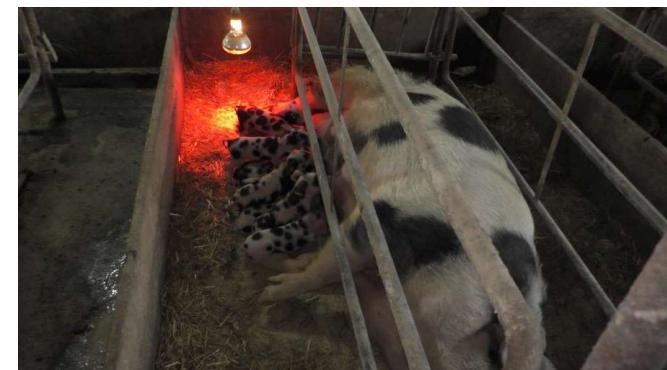
- Ljubavna predigra mužjaka i ženke
- Krmače traže nerasta pogledom, mirisom i glasanjem
- Kontakt njuška prema njušci
- Nerast otkriva ženke u estrusu mirisom (feromoni)
- Intenzivno roktanje, škljocanje zubima i obilno slinjenje (nerast)
- Nerast njuši slabine ženke, gura njušku između zadnjih nogu
- Pasivni refleks stajanja – „stoji kao drvo”
- Skok – 2 do 3 vala ejakulacije, silazak sa ženke

- Intenzivni sustav proizvodnje
- Promjene u reprodukciji – poliestričnost, umjetno osjemenjivanje
- Specifično ponašanje
- Izraženije spolno ponašanje kod nerasta uzgojenih u skupini
- Raniji ulazak u estrus nakon odbića kod skupno držanih plotkinja ili u prisustvu nerasta
- Nerasti probači

Ponašanje krmača – prasad

- U intenzivnom sustavu često onemogućena gradnja gnijezda
- Frustracija kod plotkinja
- Problem buđenja majčinskog instinkta
- Nakon prasenja pomaže prasadi da dođe do sisa
- Prignjećenje prasadi
- Specifično roktanje – dolazak mlijeka
- Intenzitet roktanja ovisi o intenzitetu sisanja
- Osvajanje sise – najjača prasad osvaja prednje sise

- Velika legla – podmetanje prekobrojne prasadi pod krmače s manjim brojem prasadi
- Sisanje prasadi
- Utvrđivanje poretku kod sisa
- Masiranje vimena
- Sporo sisanje
- Brzo sisanje
- Ponovno masiranje vimena

- Zvučna i taktilna komunikacija tijekom sisanja
- Intenzivno i ubrzano roktanje krmače – bolni procesi u mlijekožljezdi ili izostanak otpuštanja oksitocina
- Napuštanje gnijezda u prirodnim uvjetima – 10. dan po prasenju
- Povezivanje više krmača s prasadi – socijalna interakcija
- Rovanje po tlu, žvakanje trave i lišća, uzimanje zrnja žitarica
- Sve kraće i slabije učestalo sisanje – odbiće prasadi
- Odbiće u prirodnim uvjetima od 2 mjeseca nadalje

Ponašanje pri hranjenju

Ugodbeno ponašanje

Borbeno ponašanje

- Vrlo borbene životinje – teške ozljede
- U borbi – grizu, udaraju glavom
- Mužjaci agresivniji od ženki
- Krmače pokazuju agresivnost štiteći potomke, a mužjaci tijekom sezone parenja
- U prirodnim uvjetima – agresija posljedica prevelikog broja svinja na prostoru i nedostatka hrane
- U intenzivnoj proizvodnji – agresija češća, zbog remećenja hijerarhije (priustilište, čekalište, prasilište,...)

Poremećaji u ponašanju

- Dosada
- Nemogućnost izražavanja prirodnog ponašanja
- Preusmjerno ponašanje
- Kanibalizam
- Stereotipije
- Prostorno ograničeni životni uvjeti
- Restriktivna hranidba
- Loši mikroklimatski uvjeti

Zaključno

- Poznavanje različitih oblika ponašanja – preduvjet uspješne proizvodnje
- Ponašanje – pokazatelj dobrobiti

Hvala na pozornosti !

